

Pràcticament

Segons el Diccionari Fabra, l'adverbi de manera *pràcticament* significa, simplement, «d'una manera pràctica». És la definició que es proposa per a la majoria dels adverbis de manera formats a partir d'adjectius amb el sufix *ment*. Però, tal com s'ha esdevingut amb nombrosos d'aquest adverbis, *pràcticament* ha adquirit, en l'ús actual de l'idioma, una significació més àmplia que la que li reconeix el nostre diccionari normatiu i que justifica, un cop més, que aquestes formes adverbials no siguin omeses, donant per sabut llur significat, de cap repertori lexicogràfic, tal com va fer la Gran Enciclopèdia Catalana.

Com se sap, la pràctica és el concepte oposat a la teoria, però a causa d'una afinitat lògica avui considerem també que hi ha una oposició entre la teoria i la realitat. Fem, així, una determinada afirmació que modifiquem amb l'adverbi *teòricament*, i afirmem tot seguit la cosa contrària, fent precedir aquesta segona afirmació d'una conjunció adversativa —com és ara *però*— i d'una frase adverbial com *en realitat*, *realment* o *de fet*: *Teòricament és molt ric però, en realitat, no té ni cinc*. Això ha emmenat, com a conseqüència, que *pràcticament*, l'adverbi de manera oposat a *teòricament*, sigui usat amb el mateix valor que *en realitat*, *realment* o *de fet*.

Es també l'afinitat lògica la que ha emmenat a usar *pràcticament* com un sinònim de *gairebé*. Quan diem, per exemple, *No ho sap pràcticament ningú* no volem pas dir que no hi ha ningú que ho sapiga d'una manera pràctica, sinó que els qui ho saben són en nombre tan reduït que el resultat o la conseqüència és com si no ho sabés ningú. Ens sembla evident que aquest ús de *pràcticament* no és pas rebutjable i creiem, més aviat, que caldria recollir-lo al nostre repertori normatiu. Però això no vol pas dir que calgui substituir sistemàticament, com n'hi ha que fan, *gairebé* (o el seu sinònim *quasi*) per *pràcticament*.

Però el fet més curiós d'aquesta ampliació de significat que ha adquirit l'adverbi *pràcticament* és que s'usa en alguns casos en què d'altres recorren a *teòricament*, amb què dos mots antònims es troben usats amb un mateix significat, com s'esdevé, per exemple, en l'expressió del quasi acompliment d'un fet o d'un procés: efectivament, on alguns diuen *Pràcticament no hi quedava ningú* (és a dir, *gairebé no hi quedava ningú* i, per tant, encara hi quedava algú) n'hi ha d'altres que diuen *Teòricament no hi quedava ningú* (però, en realitat, encara hi quedava algú).

Albert Jané